

Az európai térszerkezet változásai

Topa Zoltán

PhD hallgató

Topa.zoltan.szie@gmail.com

Mi a térszerkezet?

- Egy ország gazdaság és társadalmi folyamatainak térbeli kerete
  - Intézmények rendszere, települések rendszere, népesség „elhelyezkedése”, a termelés területi súlypontjai stb.
- Elemek a térben, amelyek hatnak a térbeli folyamatokra, és amelyekre hatnak más elemek vagy folyamatok

Milyen hatások befolyásolják a
tér szerkezetét?

Területi folyamatokat befolyásoló tényezők

- Természeti tényezők (domborzat, éghajlat, termőföld, vízellátás)
- Társadalmi tényezők (kultúrák, nyelvek, egészségügyi helyzet, munkaerő)
- Gazdasági tényezők (jövedelem, beruházás)
- Közösségi politikák (regionális-kohéziós + KAP, K+F, környezetvédelem, IT, verseny)
- Az előbbiek egymásra hatása

Természeti vonatkozások I.

- A globális környezeti változások miatt szerepük ismét felértékelődik (erőforráshiány, energiahiány)
- Domborzati tagoltság leküzdése nem lehetetlen, csak költséges - TEN
- A lakosság 2/3-a kedvező természeti adottságú területen él, de számos terület elnéptelenedik eközben
- Turisztikai célpontoknál, a mediterrán térségekben elsivatagosodás, vízhiány
- Külső természeti környezet (afrikai országok stb.)

Természeti vonatkozások II.

- A lakosság több mint 50%-a a 15 legnagyobb folyó völgyében él (ezeken a helyeken magas népsűrűség, gazdasági tevékenységek, közlekedési hálózatok)
- Ásványi nyersanyagokból, fosszilis energiahordozókból általában behozatalra szorul, de számos nyersanyaglelőhely kimerülése miatt ipari körzetek kerültek válságba

Társadalmi tényezők

- Nemzetek, nyelvek, kultúrák, szokások, hagyományok, vallások együttélése – sokszínűség
- Magas országok és régiók közötti migráció (a nyelvi akadályok ellenére)
- A természetes szaporodás alacsony
- A bevándorlás mértéke egyre nő
- A lakosság kb. 1/3-a él nagyvárosi agglomerációban, másik 1/3-a kis-, közepes városokban
- A kiemelt övezetben a népsűrűség 500 fő/km² feletti (Belső-London kb. 8600, Brüsszel kb. 6000, Berlin kb. 3700)

Gazdasági vonatkozások

- 2 globális szerepű metropolisz – London, Párizs
- Az egykori nehézipari központok szerkezetváltásra kényszerültek – terciarizálódás, új irányok
- Vállalati verseny mellett területi verseny is
- Az innovációk területi terjedését tudatosan kell elősegíteni
- A mezőgazdaság térvesztése általánosan jellemző
- Az intenzív termelés következtében a környezetszennyezés fokozódik – versenyképesség vs. Fenntarthatóság (vs. Boldogság)
- Összeurópai gazdaság: elmarad globálisan, nehézkes
- Politikai tényezők befolyásolják

Közösségi politikák

- Kapcsolódó politikák: közösségi versenypolitika, közös agrárpolitika, környezetvédelmi politika
- Transzeurópai hálózatok kiépítése (TEN)
- Perifériás területek bekapcsolása
- Információs társadalom elősegítése
- Kutatás-fejlesztés-innováció ösztönzése

EUROPE

EUROPEAN UNION

- EU Member States
- EU New Members 2004
- EU New Members 2007
- EU Candidates
- EFTA Member States

© Nations Online Project

AFRICA

Valletta MALTA

CHRETE

ASIA

TURKEY

BULGARIA

ROMANIA

HUNGARY

Osterreich Austria

FRANCE

ESPAÑA SPAIN

PORTUGAL

BLACK SEA

ADRIATIC SEA

IONIAN SEA

AEGEAN SEA

SAFIC SEA

GULF OF BOTHNIA

NORTH SEA

NORWEGIAN SEA

GREENLAND SEA

ATLANTIC OCEAN

CELTIC SEA

ENGLISH CHANNEL

BAY OF BISCAY

MEDITERRANEAN SEA

TYRRHENIAN SEA

ADRIATIC SEA

IONIAN SEA

AEGEAN SEA

SAFIC SEA

GULF OF BOTHNIA

NORTH SEA

NORWEGIAN SEA

GREENLAND SEA

ATLANTIC OCEAN

CELTIC SEA

ENGLISH CHANNEL

BAY OF BISCAY

MEDITERRANEAN SEA

TYRRHENIAN SEA

ADRIATIC SEA

IONIAN SEA

AEGEAN SEA

SAFIC SEA

GULF OF BOTHNIA

NORTH SEA

NORWEGIAN SEA

GREENLAND SEA

ATLANTIC OCEAN

CELTIC SEA

ENGLISH CHANNEL

BAY OF BISCAY

MEDITERRANEAN SEA

TYRRHENIAN SEA

ADRIATIC SEA

IONIAN SEA

AEGEAN SEA

SAFIC SEA

GULF OF BOTHNIA

NORTH SEA

NORWEGIAN SEA

GREENLAND SEA

ATLANTIC OCEAN

CELTIC SEA

ENGLISH CHANNEL

BAY OF BISCAY

MEDITERRANEAN SEA

TYRRHENIAN SEA

ADRIATIC SEA

IONIAN SEA

AEGEAN SEA

SAFIC SEA

GULF OF BOTHNIA

NORTH SEA

NORWEGIAN SEA

GREENLAND SEA

ATLANTIC OCEAN

CELTIC SEA

ENGLISH CHANNEL

BAY OF BISCAY

MEDITERRANEAN SEA

TYRRHENIAN SEA

ADRIATIC SEA

IONIAN SEA

AEGEAN SEA

SAFIC SEA

GULF OF BOTHNIA

NORTH SEA

NORWEGIAN SEA

GREENLAND SEA

ATLANTIC OCEAN

CELTIC SEA

ENGLISH CHANNEL

BAY OF BISCAY

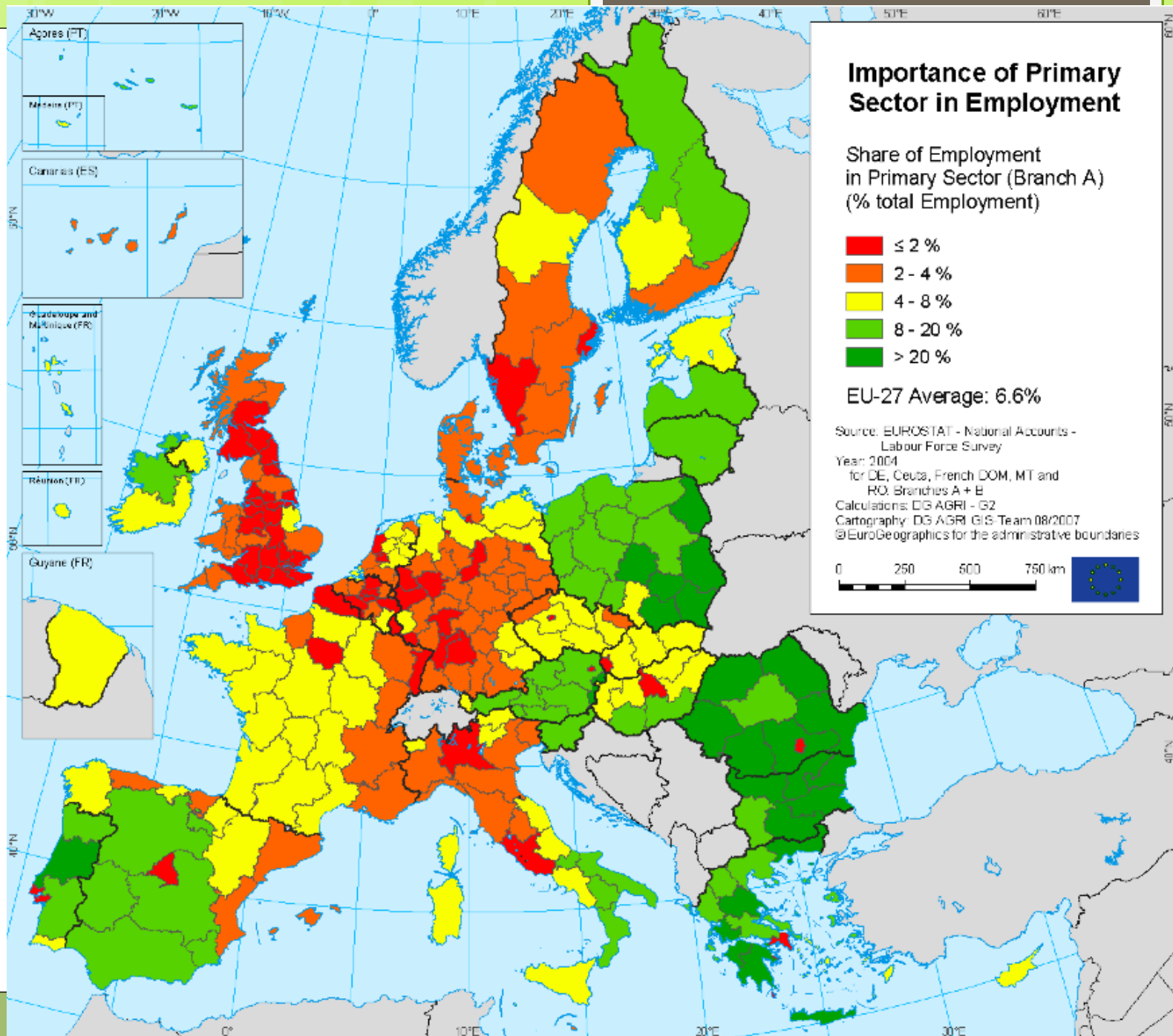
MEDITERRANEAN SEA

TYRRHENIAN SEA

ADRIATIC SEA

IONIAN SEA

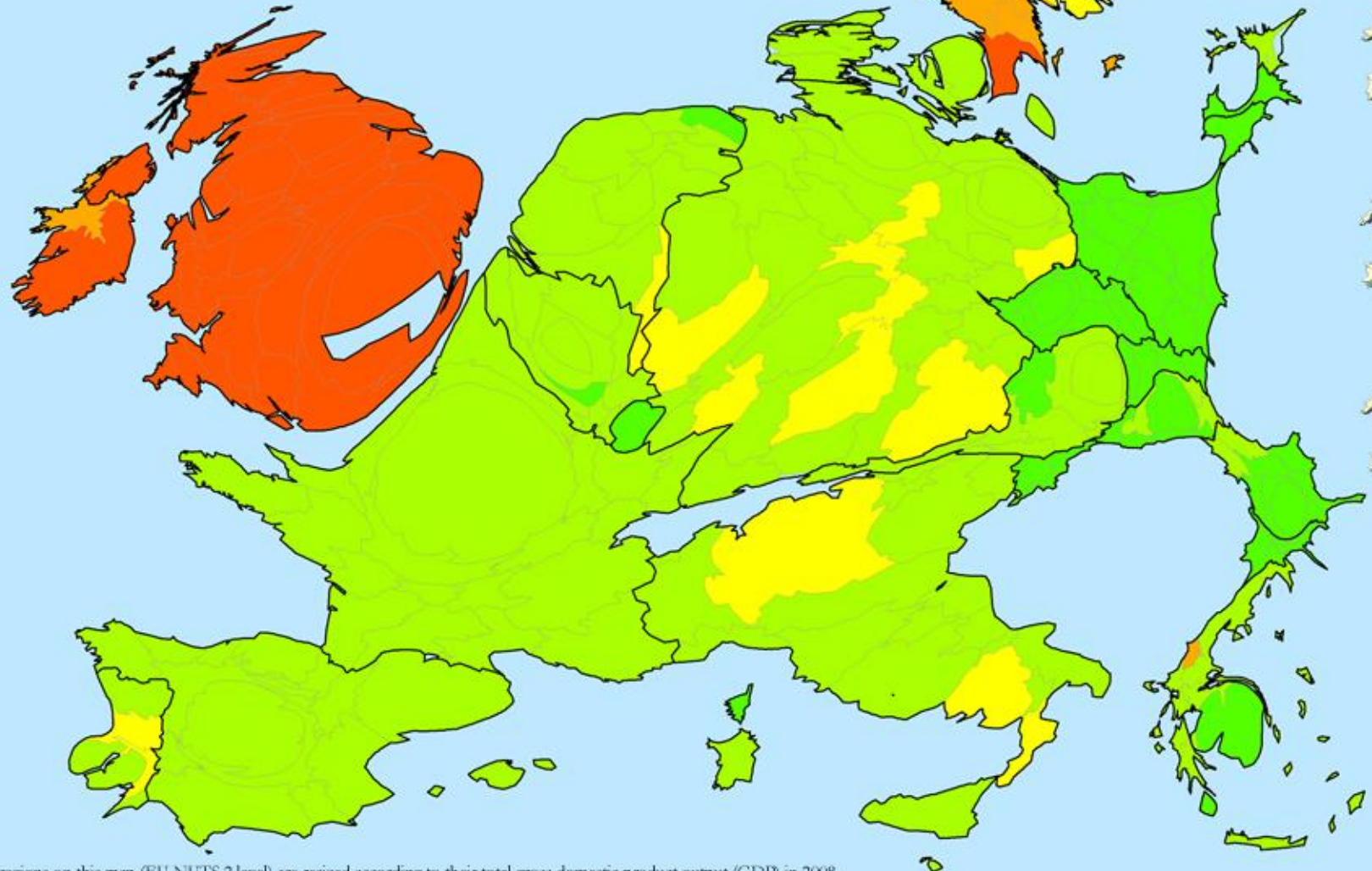
AEGEAN SEA

The Economic Shape of the European Union

The Year of the Financial Crisis

One Europe - Many Perspectives

The regions on this map (EU NUTS 2 level) are resized according to their total gross domestic product output (GDP) in 2008.

The colour key indicates the relative change in GDP compared to the previous year.

Data Source: EUROSTAT (released in 2011), <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>

map created by Benjamin D Herraig, Sasi Research Group, University of Sheffield
www.viewsoftheworld.net

© Eric Fischer/Flickr

A térszerkezetet befolyásoló főbb tényezők

- Globalizáció
- Szerkezeti és szervezeti rendszerek a gazdaságban
- Transzeurópai hálózatok

I. Globalizáció

- A gazdasági szerkezetváltozás egyik mozgatója
- Szolgáltatásbővüléssel és fejlődéssel jár(hat) – minőség vs. mennyiség
- Decentralizációt hoz (pl. vállalatok letelepedése)
- Az egyes régiók 3. és 4. szektorainak teljesítményétől is függ (pl. új termékek)
- ÚJ FELFOGÁS: a globalizáció hajtóerejét ötvözni a helyi adottságokkal – global vs. local

II. A gazdaság szerkezeti, szervezeti rendszerei

- A szektorális eltolódás differenciálódva megy végbe (pl. a mediterrán országokban az agrárágazat magas részaránya miatt a 2. és 3. szektor bővülése tovább folytatódik)
- Az ipar is átalakulóban (ipari parkok, kiegészítő szolgáltatások)
- A terciér szektor spontán és tudatos fejlesztése (City)
- A KKV-k szerepe

III. Transz-európai hálózatok fejlődése

- Versenyképesség fokozása a közlekedési-, telekommunikációs-, energia-hálózatok összehangolt fejlesztésével
- A perifériák infrastrukturális helyzete komoly korlát az európai piacokon, ill. az információ áramlásának sebességében
- Cél: nagy sebességű vasútvonalak kiépítése (2010-re 6 órával csökkenteni a perifériák megközelítési idejét), így e térségek potenciális piaci kapcsolatai a mai 10-15 milliós népességű hatókör helyett 20-40 milliósra terjednének ki

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!